І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-3740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5357

РІК LXXI. Ч. 96. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, THURSDAY, MAY 21, 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, ЧЕТВЕР, 21-го ТРАВНЯ 1964 No. 96. VOL. LXXI.

РОБІТНИЧІ СПІЛКИ ЗАПОВІДАЮТЬ ДАЛЬШУ БОБОРОТЬБУ ЗА ЗБІЛЬШЕННЯ ПЛАТЕНЬ

Вашингтон. — Виконна Рада Американської Федерації Праці — Конгресу Індустрійних Організацій заявляє, що вона не погоджується з поглядами уряду в цій справі, що треба припинити домагання про більші заробітні платні тому, щоб не спричинити інфляційного тиску в економіці країни. Робітничі провідники заявляють рішуче, що вони не послухають вказівок Білого Дому і будуть продовжувати боротьбу за збільшення заробітків, за коротший тиждень праці та за поліпшення умов праці. Виконна Рада АФП - КІО опублікувала окрему заяву в цій справі, в якій говориться про те, що у вільному громадянстві не може бути жадного заказу домагатися більших платень і більших цін, хіба під час державної небезпеки, і то тільки тоді, коли прибутки продуцентів не є збільшувані. Ця заява зорганізованого робітництва є відповіддю на часті заяви президента Джансона та Президентської Ради Економічних Дорадників, які остерігають проти збільшування заробітків та цін на товари. Президентська Рада Економічних дорадників рекомендує робітництву, щоб домагалося тільки такого збільшення платень, яке було б оправдане збільшенням продукції. Але представники робітництва не погоджуються з таким становищем. Провідник автомобільних робітників — Волтер Рутер, вже давніше заповідав, що прибутки продуцентів так збільшилися, що автомобільні робітники мають повне право домагатися більших заробітних платень, щоб частинно скористати з активности в цьому промислі. Голова АФП - КІО Джордж Міні в коментарях до заяви сказав, що уряд може дораджувати робітникам і працедавцям в справах цін і платень, але, на його думку, уряд не сміє виходити поза свої поради. Коли ж уряд хотів би направду вмішуватися до економічного життя країни, то він мусів би дивитися також і на дальші економічні чинники: прибутки власників акцій, платні директорів і різних керівників і т. п. Але він додав до цього, що він є проти такого вмішування уряду в приватні підприємства, бо воно довело б до керованої економіки, яка є в диктаторських державах. На думку Міні і робітництво і працедавці відповідають за себе і мусять діяти в „межах розуму" під час переговорів про нові контракти праці. І робітники і працедавці повинні пам'ятати про те, що вони не сміють довести до того, щоб зруйнувати ті варстати праці, біля яких вони працюють. Міні гадає, що тепер повинна на першому місці стояти справа затруднити якнайбільше число робітників, бо небезпека інфляції не є така небезпечна, як велике число безробітних. У звіті Виконної Ради АФП-КІО вказується на те, що в першій чверті цього року прибутки великих корпорацій збільшилися від 1961-го року на 33% відсотки, а прибутки робітників тільки — на 16%. „Американська економіка не може здорово збільшуватися і дійти до повного затруднення", говориться у звіті, коли так сильно збільшуються прибутки з дивіденд з капіталу, і коли робітники не мають потрібних грошей на те, щоб купувати товари та цим способом підтримувати економіку. Американська економіка не потребує заборони вимагати більших заробітків; вона потребує того, щоб збільшити прибутки якнайширших кол населення за допомогою більших заробітних платень. Робітництво вимагає мінімальної заробідної платні, за годину праці — $2, і двох більйонів долярів на публічні роботи, щоб зменшити число безробітних.

„Союзівка" починає новий спортовий сезон

Союзівка, Н. Й. — Вакаційна оселя Українського Народного Союзу, яка стала вже від років розваговим і спортовим центром нашої молоді, починає свій черговий літній спортовий сезон великою імпрезою української молоді вкінці цього тижня. Українська Ліґа Молоді Північної Америки, яка відбуває щорічно спортові здвиги молоді, влаштовує в цьому році своє спортове свято на терені „Союзівки" і околиці. Переможці у змаганнях кошівки, відбиванки, круглів і ґольфа дістануть чаші і трофеї, які уфундував Український Народний Союз. Церемонія нагородження переможців відбудеться в суботу вечором під час „Бенкету переможців", який попередить забаву для учасників здвигу. Проводитимуть змаганнями в поодиноких конкуренціях наступні члени проводу спортового здвигу: Василь Дудак і Михайло Федірко — круглі, Євген Клим — кошівка, Іван Кучмій — відбиванка і Григорій Каша — ґолф.

Бенкетом проводитиме Володимир Бакад, а головний предсідник УНСоюзу Йосип Лисогір вручить переможцям чаші і трофеї. Беручи під увагу наплив зголошень учасників змагань та гостей, можна сподіватися в днях 22, 23 і 24-го травня великого числа української молоді на цьому спортовому здвизі.

ВОЛОДИМИР КРУШЕЛЬНИЦЬКИЙ, ЗАСЛУЖЕНИЙ ДІЯЧ-СОЮЗОВЕЦЬ, ПОМЕР У ДІТРОЙТІ

Дітройт, Миш. — Володимир Крушельницький, який упродовж останніх понад 10 років належав до найактивніших і прикладних секретарів-організаторів одного з місцевих Відділів УНСоюзу, помер тут на 68-му році життя, минулого понеділка, 18-го травня. Похорон заповіджений на четвер, 21-го ц.м.

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТАМИ ЕКЗЕКУТИВНИХ УРЯДОВЦІВ ВИПОВНИЛА 2-ИЙ ДЕНЬ РІЧНИХ НАРАД ГОЛОВНОГО УРЯДУ УНСОЮЗУ

Союзівка, Кергонксон, Н.И. — Другий день річних нарад Головного Уряду Українського Народного Союзу виповнила в цілості дискусія над звітами екзекутивних урядовців: головного предсідника Йосипа Лисогора, заступників головного предсідника Степана Куропася і Анни Герман, головного секретаря д-ра Ярослава Падоха і головного касира Романа Слободяна. В дискусії, в якій забирали голос всі учасники нарад, заторкнено та вияснено багато важливих проблем, що відносяться до стану та організаційної, господарської і громадської діяльности цієї великої організації. Відповіді на запити давали звітодавці. На нічній сесії, яка — як і попереднього дня — закінчилася пізно вночі, передискутовано ще звіт головного редактора „Свободи" Антона Драгана, як і звіт управителів „Союзівки". Нарадами в цьому дні проводили напереміну головний предсідник Йосип Лисогір та його заступники Степан Куропась і Анна Герман. Усі звіти, після їх обговорення, на пропозицію і рекомендацію Головної Контрольної Комісії одноодушно прийнято до відома.

Цього ж дня по полудні поступили на „Союзівку" та при цій нагоді познайомились з Головним Урядом УНСоюзу, вітаючи його річні наради всч. о.о. Орест Засійбіда та д-р Мелетій Соловій з церкви св. Юра у Ню Йорку, як також о. Іриней Готра, кол. двократний в'язень за царської та большевицької влади.

В середу 20 травня не було за дня пленарних нарад, зате працювали Комісії, зокрема Стипендійна Комісія, що мала признати три стипендії УНСоюзу у висоті 1,000, 600 і 400 долярів найбільш заслуговуючим кандидатам. Усіх зголошень на ті стипендії вплинуло 39. Звіт з праці і рішень тієї Комісії буде проголошений в наступному числі.

Продовження пленарних нарад Головного Уряду було передбачене щойно на середу ввечір після повороту головного предсідника Йосипа Лисогора та головних радних Анни Чопик, Ярослава Гука і Тараса Шпікули з Вашингтону, куди вони їздили, щоб взяти участь у конференції репрезентації Українського Відділу Демократичної Партії, що його очолює голова адвокат Степан Ярема, з головою Крайового Комітету тієї Партії п. Бейлі. Предметом конференції були справи, зв'язані з недалекими виборами, як теж деякі справи у зв'язку з недалеким відкриттям пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні.

Крайова продукція в першій чверті збільшилася на один відсоток

Вашингтон. — Департамент Торгівлі стверджує, що в першій чверті цього року крайова продукція збільшилася на 1%, дещо менше, як передбачали, і винесла $608 більйонів, а сподівалися $608.5 блн. в річному відношенні. Річне відношення дістаємо таким способом, що вартість продукції в одному місяці множимо через 12. Найбільше зменшення в цій чверті було в інвестиціях. Збільшення крайової продукції в першій чверті виносило $8 більйонів, а в останній чверті 1963-го року це збільшення виносило $14.4 більйонів. Витрати споживачів збільшилися в цій чверті, але менше, ніж сподівалися. Збільшилися видатки в продукції тривких товарів. Збільшився також експорт товарів. Крайова продукція — це вартість всіх товарів і вартість виконаної праці в даному часі. Економіка ЗДА зростає, але покищо її темп зросту є дещо менший від сподіваного.

В Шикаґо заарештовано аґента Секретної Служби за спробу продати таємні документи

Шикаґо. — 19-го травня тут заарештовано 29-річного Абрагама Болдена, який від трьох років працював в Секретній Службі, і який погодився був продати за $50 000 таємні документи з урядових архівів. Його уважали за одного із найпевніших аґентів в Шикаґо. Він взяв був частину звіту, який є основою до арештування сітки фальшувальників, яка складалася з 8-ох осіб. Болден пробував продати цей звіт за допомогою посередника 31-річному Джозефові Станолі, одному з тих, що є оскаржені за фальшування. Заарештовані є 43-річний Френк В. Джавис і його 41-річна дружина, який був посередником при запланованому продажу. Прокуратор Едвард В. Генреген заявив, що Джовиси призналися до вини, але аґент Болден твердить, що він є невинний. Його звільнено із служби.

У Шикаґо відбудеться вечір 4-ох слов'янських народів у честь Т. Шевченка

Шикаґо. — Українсько-польсько - чехословацько - білоруський Комітет Приязни в Шикаґо уладжує в суботу 23 травня ц. р. в авдиторії Тейлор Гавз при 915 Норт Волнот Ст. святочний вечір у честь Тараса Шевченка з нагоди 150-их роковин народження того великого сина України. Учасники програми виконуватимуть її українською, польською, чеською і білоруською мовами, при чому проф. д-р Василь Маркусь виголосить англійською мовою доповідь на тему „Шевченко і слов'янство". З українських виконавців Рома Турянська деклямуватиме „Неофіти". Зиґмунт Шепет і Нуна Терлецька деклямуватимуть вірші Шевченка в польських перекладах Ю. Лободовського і Богдана Лепкого, Влада Вільямс деклямуватиме один вірш Шевченка („Посланіє славному П. Шафарикові") в чеському перекладі, а Нікодем Жизневський рецитуватиме „Розриту могилу" в білоруському перекладі Я. Коласа. Відбудеться теж українською мовою збірна деклямація з участю УляниЛіськевич, Юрія Миськова і Романа Завадовича. Юрій Миськів вестиме конферанс англійською мовою.

Шевченківські концерти відбудуться в Спрінґ Валі і в Ютиці, Н. Й.

На концерті в Спрінґ Валі 24 травня о год. 3-ій по полудні, в Українському Домі при Твін Евню, виступить колишній соліст Республіканської Капелі О. Кошиця бас Гліб Шандровський; його партнеркою в дуеті з „Запорожця за Дунаєм" буде співачка Людмила Волянська. Також виступлять Галя Стельмащук, солістка у фільмі „Запорожець за Дунаєм", і пп. М. Москаль, І. Пеляк, А. Стельмащук. Дохід призначений на пам'ятник Т. Шевченкові у Вашингтоні. Відділ УККА в Ютиці влаштовує в найближчу неділю о год. 7-ій вечора, в домівці ІВКА, при 1000 Корнелія Стр., Шевченківський Концерт, у якому візьме участь хор „Сурма" із Сиракюз, під диригентурою Зенона М'ягкого. Солісти: Марія Брездин - Сербин, Зенон М'ягкий, Наталка Топольницька та інші, деклямуватимуть О. Запаранюк і Я. Козій. Сцену оформлює Петро Ярмак.

ТРУДНА РОЛЯ ПРЕДСТАВНИКІВ ОН НА КІПРІ

Ґальо Пляза Лясео, колишній президент Еквадору (праворуч), тепер особистий репрезентант генерального секретаря Об'єднаних Націй У Танта на Кіпрі, розмовляє з журналістами після свого приїзду на Кіпр. Він відразу попав у конфлікт з кіпрсько-грецькими лідерами у зв'язку з схопленням багатьох цивільних турків кіпрсько-грецькими озброєними боївкарями. Ліворуч — фінський дипломат Сакарі Муоміоя, який в імені ОН має винайти формулу для тривкого замирення на Кіпрі. Журналіст тримає мікрофон перед еквадорським дипломатом.

Кіпрські греки вбили, мабуть, 74-ох схоплених ними цивільних турків

Нікозія. — Кіпрсько-грецький президент Макаріос повідомив представника Об'єднаних Націй, еквадорського дипломата Ґальо Пляза Лясco, що він „не знає", де поділися і що сталося із 74-ма турками, що їх схоплено — разом з 17-ма дальшими — за час від 2 березня цього року. З-посеред згаданих 17-ох турків — Макаріос звільнив 7-ох і заповів звільнення решти 10-ох, якщо виявиться, що вони не переводили саботажів. В минулу неділю названий вгорі представник Об'єднаних Націй зажадав рішуче, щоб кіпрські греки звільнили всіх схоплених ними турків і подав остаточний термін — середу 20 травня. Греки твердять, що також турки мають у себе 32-ох греків, схоплених ними, як „закладників", але турецький лідер д-р Фазіль Кучук заперечив цьому. На Кіпрі панує покищо спокій, але атмосфера напружена.

У Вашинґтоні нараджуються над загрозливою ситуацією в Ляосі

Вашинґтон. — Речник Державного Департаменту, Роберт МекКлоскі, заявив, що американські керівні кола нараджуються і стоять у близькому контакті з своїми союзниками у зв'язку з наступом ляоських комуністів, які своїми останніми діями насправді уневажнили Женевський договір з 1962 року про невтральність Ляосу. ЗДА стараються, щоб Британія і Франція, які мають дипломатичні зв'язки з Комуністичним Китаєм, вплинули на того останнього, щоб припинив небезпечну авантюру з підтримуванням ляоських комуністів та щоб заборонив своєму північно - в'єтнамському сателітові висилати туди військо в допомогу ляоським комуністам. Але Британія і Франція не виявляють в цій справі великого зацікавлення, а Пейпінґ не перестає грати своєї дволичної ролі. Назверх він заперечує, наче б він помагає ляоським комуністам воювати, а насправді активно підтримує їх і висилає туди північних в'єтнамців. У столиці Сіяму Байґкоку відбулась нарада представників антикомуністичного Південно-Азійського Оборонного Союзу (СЕАТО). Не є виключене, що Америка вишле на води В'єтнаму частини своєї Сьомої фльоти. Коаліційний невтральний уряд в Ляосі існує, вже фактично тільки на папері.

Хрущов критикував панарабський рух під час своєї гостини в Єгипті

Каїро.- Нікіта Хрущов вніс дисонанс в гармонійну атмосферу, яка царила між ним і його арабськими господарями під час його перебування в Об'єднаній Арабській Республіці. Невдоволений промовою іракського президента Аріфа, який прославляв поступ у будові Асванської греблі, як „тріюмф арабської єдности", Хрущов гнівно заявив: „Забудьте про арабську єдність, а старайтеся радше знайти єдність робітничої кляси в арабському світі". Хрущов запитав у гнівному тоні: „Коли пропаґується тільки єдність арабів і успіхи арабів, то що я маю тут робити?" Коментатори вважають, що той вибух гніву Хрущова прийшов у зв'язку з переслідуванням комуністів в Єгипті й Іраку та пропаґуванням тільки пансгипетського націоналізму. Взагалі, святкування закінчення першої стадії будови Асванської греблі при температурі понад 100% Фаренгайта настільки втомили Хрущова, що він вирікся участи в церемоніях по другому боці Нілу і передчасно вернувся до Каїро, де тепер ведуться засекречені розмови на тему дальших політичних і торговельних взаємин між СССР і Об'єднаною Арабською Республікою. Ця остання користується повною підтримкою збоку Москви в її кампанії проти британської бази в Адені на Арабському півострові та проти перебування британців на Кіпрі. Хрущов і Нассер разом виступають проти Туреччини, як прозахідньої держави, як теж разом ведуть політику проти Ізраїлю.

В АМБАСАДІ ЗДА У МОСКВІ ЗНАЙДЕНО 40 СОВЄТСЬКИХ ПІДСЛУХОВИХ АПАРАТІВ

Москва. — В будинку американської амбасади у Москві знайдено 40 совєтських підслухових апаратів. За всією вірогідністю вони були вмуровані в стіни будинку ще в 1952 році, коли туди перепровадилась амбасада і московські робітники переводили там ремонт та добудовували додаткові поверхи. Хоч в міжчасі американські техніки переводили кількакратно перевірку внутрішніх стін спеціяльними апаратами, які виявляють приявність металю, совєтських мікрофонів не виявлено і вони діяли аж до цього часу, мабуть тому, що були ізольовані спеціяльними дерев'яними рурками. Виявлено всю цю сіть підслухових апаратів щойно після того, як на Захід утік високий старшина совєтської розвідки Юрій Носенко і звернув увагу, що американська амбасада є включена в совєтську підслухову сіть. Тоді рішено здемолювати зовсім деякі кімнати в амбасаді. Щойно тоді, коли 24 квітня ц. р. обдерто стіни в одній кімнаті на вищому поверсі амбасади — виявлено мікрофон, а йдучи за його дротяним проводом — виявлено ще дальших 40 мікрофонів. А втім, американські чинники твердять, що докладне число совєтських підслухових апаратів можна було б ствердити щойно після того, як розібрали б цілий будинок. Маючи підозру, що розмови в амбасаді є підслухувані, бо американські чинники мали докази, що большевики знають про різні речі, про які була мова в амбасаді, в цій справі відбулась окрема нарада у Вашинґтоні, де рішено перевести експеримент з зірванням стін, виславши туди американських робітників. Однак годі було ствердити, куди остаточно вели електричні проводи з отих апаратів. Американський амбасадор Фой Колер заклав у Москві рішучий протест проти такої поведінки совєтських властей. Однак при цій нагоді пригадують, що перепачковування до американської амбасади в Москві підслухових апаратів відбувалось на різний і найбільш цинічний лад. Так, наприклад, в 1960 році, коли Совєти наробили великого шуму з приводу зістрелення над совєтською територією літака „У-2", що мав розвідчу місію, і Хрущов зірвав ніби з цієї причини тодішню конференцію „на вершинах" у Парижі, тодішній амбасадор ЗДА в Об'єднаних Націях показав членам Об'єднаних Націй мікрофон, вмонтований в металеву плякету, що зображувала Велику Печать ЗДА, яку большевики дарували амбасадорові ЗДА в Москві Аверелові Гаррيمانові в 1945 році, коли-то ЗДА й СССР були ще воєнними союзниками. За найбільшу помилку американських властей можна рахувати те, що вони, знаючи, з ким мають діло, так довго допускали до підслухування совєтськими шпигунами всього того, про що говорилось в будинку американської амбасади в Москві. Речник Державного Департаменту, Марвін Джентіл, ствердив перед журналістами, що від 1949 року знайдено в американських амбасадах в різних комуністичних країнах більше, як 130 підслухових апаратів.

Посадник Західнього Берліну і віце-прем'єр Румунії перебувають у Вашинґтоні

Вашинґтон.- Президент Линдон Джансон прийняв обідом посадника Західнього Берліну Віллі Брандта, який прославляв у своєму тості президента Джансона за його відвідини Берліну у 1961 році. Президент заявив, що Західній Берлін є символом надії не тільки для з'єднання Німеччини, але й для запанування волі в усьому світі. Президент ствердив, що „не може бути дійсного і тривкого миру в Европі і світі, поки Німеччина не буде з'єднана". На тому обіді були приявними державний секретар Дін Раск, секретар оборони Роберт МекНамара й інші високі урядовці. Віллі Брандт є лідером соціял - демократичної партії в Німеччині і кандидуватиме на президента Західньої Німеччини проти Людвіґа Ергарда. Одночасно перебуває у Вашинґтоні також румунська делеґація з Георґе Ґастоном Маріном, віце-прем'єром і головою державного плянування в комуністичній Румунії. Ділові розмови з ним на тему покращання американсько-румунських політичних і торговельних взаємин розпочались в Державному Департаменті, при чому від ЗДА переговорює заступник державного секретаря Аверелл Гарриман. Румуни хочуть допомоги від ЗДА в розбудові їх нафтохемічного промислу, збільшити власний експорт до ЗДА та піднести своє посольство у Вашинґтон і до ступня амбасади.

На Світовій Виставці в Ню Йорку виступить смичкова оркестра Музичного Інституту

Ню Йорк. — За спонзоруванням Союзу Ветеранів Америки виступить на Світовій Виставці в Ню Йорку в павільоні „Зінґер Болл" в суботу 23 травня ц. р. смичкова оркестра Українського Музичного Інституту під керівництвом проф. В. Цісика. Участь українського мистецького ансамблю відбудеться в рямцях Інтернаціонального Дня на Світовій Виставці. Початок о годині 4-ій по полудні.

При цій нагоді варта пригадати, що першою українською групою, яка виступала на Світовій Виставці, був танцювальний ансамбль „Українські Танцюристи" з Асторії під керівництвом пані У. Оприско, 12 квітня ц. р., 12-го травня ц. р. в павільйоні Нюйоркського стейту виступала танцювальна група з Гемстеду під керівництвом пані М. Осененко.

В АМЕРИЦІ

● **Опитування** виявили, що колишній пресовий секретар президента Кеннеді й Джансона П'єр Салінґер не має великих виглядів на здобуття номінації на сенаторського кандидата в Каліфорнії. Стейтовий контролер Ален Кренстон дістав в опитуваннях 33 відсотки голосів, а Салінґер тільки 27. Місяць тому Салінґер мав 33 відсотки голосів, а Кренстон тільки 21 відс.

● **Атомовий фізик**, власник нагороди Нобеля Лайнус С. Полінґ вніс був скаргу до Найвищого Суду ЗДА проти американського уряду, домагаючися, щоб уряд припинив атомові проби, бо, на його думку, закон про атомову енерґію не дозволяє на те, щоб уряд міг переводити пробні атомові експльозії. Але Найвищий Суд відкинув цю скаргу цього науковця та його товаришів, які думають так само, як він.

● **Асистент державного секретаря** в міжамериканських справах Томас Манн заявив, що при розв'язці проблеми латиноамериканських держав найважливішою справою є те, щоб успішно розв'язати земельну справу в цих країнах, бо більше як половина населення живе на селі і займається рільництвом. Треба технологічної революції в цих американських державах та здорової земельної реформи.

● **Три сини амбасадора** до Об'єднаних Націй Адлея Стівенсона — Адлей третій, Борден і Джан Фелл разом із своєю бабусею внесли до суду просьбу, щоб він визнав їхню матір пані Еллен Борден Стівенсон за марнотратну, щоб вона не могла заряджувати своїм маєтком, який під її зарядом втратив на вартості дол. 400,000 від 1960 року.

Українська хроніка

● **Окремим виданням вийшла у Мюнхені** наукова розвідка ред. Богдана Кравцева під заголовком „Остракізм у шевченкознавчій бібліографії". Автор наводить багато прізвищ та назв праць про Т. Шевченка, що їх замовчують совєтські бібліографи.

● **Спогади „Мій флірт з Мельпоменою" Володимира Рудницького** вийшли окремою відбиткою в Західній Німеччині. У них — цінні відомості про театр „Бесіди" у Львові, львівський Міський Театр, про знайомство автора з Лесем Курбасом, славетну Капелю О. Кошиця під час її концертів у Відні та ін.

● **Альманах „Північне сяйво"** вийшов у Едмонтоні, Канада, у В-ві „Славута", в співпраці з місцевим Літературно-Мистецьким Клюбом. Матеріяли впорядкував поет і мовознавець Яр Славутич. В Альманасі надруковано твори понад 40 осіб, між ними й визначних письменників. Багато матеріялів присвячені 150-річчю народження Тараса Шевченка. Різноманітна тематика й багато ілюстрацій ставлять Альманах поруч з кращими виданнями цього типу за кордоном.

● **В Нюарку** помер на початку травня ц.р. активний громадський діяч п. Володимир Понось на 66 році життя. На пропозицію М. Лозинського гром. О. Напора перевів на поминках після похорону збірку на Дар Українському Інвалідові, яка дала 77 долярів. Цю суму негайно відіслано до Суспільної Служби Комбатантів при ЗУАДК.

У СВІТІ

● **У Південному В'єтнамі** згинуло — за офіційним американським комунікатом — від 1 січня 1961 року до 11 травня ц. р. — 225 американських військовиків, 867 було ранених, а 13 пропали безвісти. В одному дні 5 травня ц. р. 10 американських вояків згинуло в катастрофі літака над Південним В'єтнамом.

● **Румунський віце - міністер** копалень і електичної енергії, вернувшись з подорожі до Америки, де він студіював американську систему електрівень та американські копальні вугілля, висловлювався в пресовому інтерв'ю з великими похвалами на адресу американських властей і широкого громадянства за ввічливість, з якою його і членів його делеґації приймали в Америці та все показували, чого вони собі забажали, — чого не буває в ні одній комуністичній країні.

● **Совєтська пресова агенція ТАСС** принесла вістку, що комуністичний уряд Зовнішньої Монголії, яка насправді є совєтським сателітом, звернувся до уряду Комуністичного Китаю, щоб той припинив вести словом і друком антисовєтську пропаґанду на терені Монголії.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті 50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Злість на Шевченка і еміграцію

Чим ближче день відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, тим частіше совєтська преса вдається до наклепів, вигадок, атак проти „буржуазних націоналістів" за океаном, себто українців, вірних заповітам Пророка. У березневому числі журналу „Україна" — політична карикатура на українців - еміґрантів. У сатиричному „Перці" ч. 5 — напади на українців за океаном у зв'язку з встановленням пам'ятника Кобзареві в столиці ЗДА. У харківському журналі „Прапор" за березень — ціла сторінка дрібного друку з пасквілями на нашу адресу. Те ж саме у московській „Международной Жизни" ч. 4, й у львівському журналі „Жовтень".

Зацитуємо уривок з таких писань. Їх нервовий тон показує, що автори не певні себе: „Найбільша веремія зчинилася навколо спорудження пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні. Ой, як було б добре, коли б громадськість Радянської України хоч словом заїкнулася проти спорудження такого пам'ятника! Ой, як можна було б тоді галасувати, що комуністи „узурпували Кобзаря"! — читаємо в київському журналі „Україна" ч. 10. І далі: „А воно не вийшло. Але пани Добрянські і Смаль-Стоцькі, давно звикнувши не бачити того, чого їм не хочеться бачити й поспіхом витерши запльовані очі, ґаласують далі, пришивають білими нитками жовто - блакитний шлик до поетової шапки ... Він з усіма чесними людьми світу, незалежно він нації й кольору шкіри, він з усім проґресивним людством. Тільки не з вами, хоч ви й масти себе за українців".

Ось як ставить питання наш окупант: ті, що складають запрацьований чесний гріш на пам'ятник Т. Шевченкові на вільній землі — вони ... проти Шевченка. Поет не з ними! Зате, виходило б, Тарас Шевченко з тими, хто й далі фальшує його творчість, пише до одного його вірша багатосторінкові плутані „коментарі", хто не посоромився дати русифікаторові України, Хрущову — Шевченківську ювілейну медалю. Редакція „Комуніста України" добре знає, що і кого мав на увазі Т. Шевченко в „Розритій могилі'. Їй відоме і клясичне окреслення — „раби, підніжки, грязь Москви". Але, затуливши рукавом очі, вона наважується писати: „Шевченко глибоко розумів значення дружби російського і українського народів, спільність їх історичної долі. І тому люто ненавидів псевдопатріотів, українських націоналістів" ... Як справжня „грязь Москви" ставить „Комуніст України" навіть свій народ на другому місці і, одночасно, як жонґлер, перекручує ідеї Т. Шевченка.

У лютневому числі київського журналу „Хлібороб України" літературознавець Є. Сверстюк стверджував, не називаючи Росії на ім'я: „Поет безоглядної правди, Шевченко не обминав гострих кутів у висвітленні історії взаємин між народами" ... і так далі. Навіть совєтський літературознавець визнає, що „хвилин болю за свій поневолений народ у Шевченка було багато. Він бачив сотні й тисячі панів і підпанків, покручів і перевертнів, що цуралися свого убогого народу, який дав їм життя, прагнули зам'яти своє походження, щоб легше було йти торованою дорогою рабів" Тому й живуть за океаном і у всьому вільному світі маси українців, що вони відмовилися йти „торованою дорогою рабів", дорогою „комуністів українц", „перців", „жовтнів", чи „прапорів" з чужої руки й чужої ласки. Саме ці, шевченківські українці зберуться 27-го червня ц. р. у Вашинґтоні, щоб відкрити пам'ятник поетові свободи і ненависникові рабства.

Змаг за голоси на конвенції

Почавши від перших правиборів, які відбулися 10-го березня цього року в Гемпшірі, офіційні й неофіційні кандидати на президента ЗДА „збирають голоси", потрібні їм на партійних конвенціях — Демократичної партії, що відбудеться 24-го серпня ц. р. в Атлантік Сіті, і Республіканської, що відбудеться 13-го липня ц. р. в Сан Франсіско. Демократи не дуже зацікавлені правиборами, бо відома річ, що кандидатом Демократичної партії буде Линдон Б. Джансон, якого напевно виберуть зараз же у першому конвенційному голосуванні при відсутності контркандидата. Тому „кандидування" в деяких стейтах, як, наприклад, Вискансін, Індіяна й ін. губернатора Алабами Джорджа Воллеса, це тільки демонстрація проти президента Л. Б. Джансона за його прихильність у справі расового зрівняння. Так і розуміють це виборці, і дійсно Воллес зібрав у деяких стейтах несподівано багато голосів противників расової інтеґрації, — проте цих правиборчих голосів замало, щоб вони мали вплив на конвенцію. Отож, дійсний бій іде тільки по республіканському боці.

Хоч дехто твердить, що взагалі висліди виборів по окремих стейтах не матимуть впливу на вибір президентського кандидата на партійних конвенціях, ще не бувало, щоб кандидат, який уже у правиборах здобув більшість потрібних на конвенції голосів, не був на конвенції обраний або не мав вирішного голосу, кого треба обрати. Сенатор Беррі Ґолдвотер твердить, що він має вже „певних" коло 300 делеґатів, дармащо не є популярний у республіканських низах. У цьому й парадокс, що Генрі Кебот Ладж теперішній амбасадор у Південному В'єтнамі, хоч офіційно не кандидує, перебуває далеко поза Америкою і тому не веде ніякої кампанії за свою кандидатуру, втішається в республіканських рядах найбільшою симпатією, — але не має за собою багатьох делеґатів.

Третій кандидат, який, поруч із сенатором Ґолдвотером, зголосив був офіційно свою кандидатуру, програвав у всіх стейтах, де виступав у правиборах, — аж поки минулої неділі 15 ц. м. несподівано не здобув першої перемоги. Отож у правиборах в Ореґоні Рокефеллер дістав 82 381 голос, Ладж — 64 291, Ричард Ніксон — 46 293, а Ґолдвотер вийшов на четверте місці — 44 689. Сенатор Ґолдвотер легковажно висловився про цю свою поразку; губернатор Рокефеллер — заявив він — має 18 ореґонських голосів на конвенції, а він, Ґолдвотер — 300. Але ж ореґонська перемога Рокефеллера таки характеристична для деякого звороту громадської опінії, яка ніби готова вибачити йому його розвід і одруження із розведеницею, признавши за ним такі прикмети, як впертість у веденні виборчої кампанії, послідовність і великий досвід у державних справах. Але велике значення матимуть правибори в Каліфорнії, де 2 червня ц. р. ітиме бій за 82 делеґатів на республіканську конвенцію. Кожний кандидат, що здобуде ті голоси, здобуде водночас велику повагу на передвиборчій партійній конвенції.

За газетними вістками — щоб послабити шанси сенатора Ґолдвотера — прихильники Ладжа кинуть свої голоси в Каліфорнії на Рокефеллера. Є теж голоси, що Ладж, Рокефеллер і Ніксон ітимуть на конвенції проти Ґолдвотера одним фронтом, — з другого боку Ґолдвотер запевняє, що не допустить до перемоги „ліберала" Рокефеллера. Таким чином вже тепер іде палка закулісова гра.

АРАБСЬКІ СПРАВИ У ПАРИЖІ

Париж. — Подорож Хрущова до Єгипту на відкриття Асванської греблі та його промови, в яких він збирає жниво свого хитрого маневру з позикою на фінансування тієї будови, коли позичати відмовилися ЗДА, викликала хмари коментарів у Франції. Подія ця нагадує заколот, що виник, коли Москва випустила свого першого „спутніка", побиваючи тим західні потуги в ділянці технічній і політичній.

Французькі коментарі до події в Асвані підкреслюють, що Захід у справі Єгипту страшенно помилився в 1955 році, коли відмовився фінансувати будову греблі, вважаючи, що СССР не спроможеться на це. Помилився і в 1956 році, коли вважав, що можна скинути режим Нассера. Помилився і в 1958 році, коли вважав, що москалі не потраплять побудувати греблю.

Тепер Хрущов збирає плоди, а Заходові лишається тільки „гризти нігті", бож доводиться миритися з режимом Нассера, навіть підтримувати його. Москва купує турбіни для Асвану у Франції і передає їх єгиптянам, як свої, на довгі роки запевнюючи собі монополь на єгипетську бавовну, якою Нассер мусить сплачувати великий борг.

Проте, Франція має й іншу подію на власному фронті: Тунісія удержавнила без викупу землі французьких фармерів та великих землевласників. У французькій пресі коментарі поділені: одні вважають, що уряд зробив правильно, припинивши допомогу Тунісії, інші вважають що зробив чергову помилку у зносинах з мусульманськими народами.

Це тільки на перший погляд здається, що Бурґіба вчинив дурницю, бо не знати, чи йому оплатиться та націоналізована земля після припинення французької допомоги. На нашу скромну думку, він мусів це зробити з причин матеріяльних і політичних.

Не можна бути незалежним політично, будучи залежним економічно. Коли в багатих державах господарська залежність не виглядає так трагічно, бо є чим компенсувати свою слабість у даній ділянці, то в державах бідних, це — питання величезної ваги. Перше упорядкування земельної власности в Тунісії проведено 1885 року. Затверджували право на власність або надавали його мішані трибунали, що фаворизували французів, а далі й інших европейців. Европейці набували землі згідно з „мапою" дощів, тобто в тих околицях, де дощі падають частіше.

Згодом ,завдяки підтримці французької метрополії, завдяки банкам і всяким іншим заходам, европейці прибрали до своїх рук майже половину управної землі, і то найкращої, але продукували збіжжя майже вдвоє більше, як тунісійці на своїх землях. У часи, коли безробітного тунісійця не бралося під увагу, коли голодуючий пролетар не цікавив ні французьку адміністрацію, ні февдалів навколо бея, „не було проблеми". Тепер ця проблема виникла з великою гостротою. Тим більше, що значна частина землі належала до великих спілок, тобто на ній власники не працювали, а частина належала фармерам, що виїхали з Тунісії, передавши фарми у винайм.

Така ситуація не могла тривати вічно, Може Бурґіба, наставлений на співжиття і співпрацю із Заходом, був би ще чекав з розв'язкою цього питання, що в Тунісії прибрало назву „господарської евакуації", нав'язуючи до евакуації Францією морської бази в Бізерті. Але демонстрації „зміцнення незалежности" в Єгипті і подорож Бен Белли до Москви змусили його прискорити рух по шляху ліквідації залишків колоніяльного режиму.

Поминаємо вже те, що населення Тунісії не хоче дивитися на панування тих же землевласників, які панували на півночі чи на оливкових садах коло Сфаксу в часи протекторату. Коли б Бурґіба цього не зробив, то наразився б на закид, що він — лакей капіталізму. І саме для врятування своєї політики співпраці із Заходом, він мусів це зробити.

Помилились ЗДА в 1955 р., сподіваючись притиснути Нассера відмовою фінансувати греблю в Асвані. Помилились Франція і Англія, сподіваючись скинути Нассера шляхом інтервенції. Захід забув, що він не сам на світі. Що Схід не обмежується вже азійськими колоніями, що є конкурент у вигляді Москви. Цього конкурента треба розігрувати не тільки спростовуванням його брехливої пропаґанди, не тільки вказуванням на його облудність та імперіялізм, але й треба ділом показати, що Захід кращий.

Певно, положення Заходу важче, зокрема в колишніх колоніяльних країнах: його там знають, як поневолювача, а Москви такою не знають. Але це мало міняє справу. Коли говориться у вільному світі про пошанування людської гідности, то цю засаду треба проводити в життя. Коли говориться, що західній світ за добробут, то треба той добробут давати в ім'я ідеалу, а не лише в ім'я негайної користи, високих відсотків.

Я не обвинувачую Заходу. Знаю, скільки Захід зробив доброго для колоніяльних народів. Але часи настільки змінилися, що треба зміни підходу, повної зміни психології. Хоч як це прикро, але західня людина в більшій чи меншій мірі має расистські первні. Чому дивуватися, що Бен Белла низько вклоняється з подякою Москві? Адже Москва називала альжирських підпільників від самого початку борцями за свободу, тоді як англійці (про американців не говоритиму) називали їх за французькою версією — бандитами, бож треба було підтримувати союзника.

Ще й сьогодні міністер закордонних справ Франції з болем пригадує, що союзники її слабо підтримували, коли вона билась в Альжирі. Більш недоречної пригадки годі собі уявити! Це значить, що Франція і сьогодні жаліє, що втратила Альжир, і сьогодні вважає його землею, що належала їй і що вона її втратила тільки всилу несприятливого збігу обставин. Які можуть бути відносини між Фрацією та її союзниками й Альжиром? Можуть бути всякі, але не сердечні. Адже француз і тепер не дуже добре себе почуває, сидячи за спільним столом з альжирцем.

І ми, українці, залюбки говоримо про великі зміни в світі, але також пишаємося, що належимо до Заходу. Тому й ми відмовляємося в глибині душі витягнути всі висновки з цих змін. Колись біла раса робила національні й соціяльні революції. Але це було давно і про ідеали тих революцій залишились тільки спогади. Захід обуржуазнився настільки, що вважає вищою вартістю гроші і добробут. Визволені народи все ще більшою вартістю мусять вважати гідність і амбіцію, бо вони не мають грошей. Це — закон, який знати навіть на москалах, коли сони не дають собі ради з китайцями. Хрущов недавно заявив, що китайці не прив'язують ваги до справ, зв'язаних із шлунком, бо не мають чим його наповнити. І це правда. На цьому матеріяльного характеру розходженні розбилась єдність комуністичного табору.

Захід стоїть перед дилемою: або розбивати єдність некомуністичного світу, або зрозуміти голодних та амбітних і з ними разом змагатися проти антилюдської ідеології комунізму, яка є знаряддям московського та китайського імперіялізму.

„Ситий голодного не розуміє" — каже наше народне прислів'я. Але політик мусить розуміти навіть чужі йому почування.

Андрій Качор

70-ЛІТТЯ КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАЦІЇ В ГАЛИЧИНІ

(Пам'яті д-ра Теофіля Кормоша)

(II)

Крім цього, він сам студіює цю галузь економічної діяльности теоретично й практично, вивчаючи не тільки правні та ідеологічні основи кооперативного руху, але навіть книговодство й діловодство кредитової кооперації, щоб бути готовим практично цей рух очолити й вести.

Народини першої кредитової коооперативи

По такій солідній підготові д-р Кормош рішив свій задум реалізувати практично в Перемишлі, де він був тоді адвокатом, мав за собою кілька літ громадської праці і сподівався на підтримку хоч невеликого гурту своїх знайомих. Одначе це не було легко. Перемишль у тих часах був твердинею т. зв. старуської, або москвофільської партії, на чолі якої стояли такі діячі, як крилошани оо. Матковський і Войтович, д-р Кобузинський, проф. А. Антоневич, Літинський, родина Черлянкевичів і ін. Їх усіх треба було також присднати до цих плянів, бо група народовців — гурток учителів гімназії під проводом дир. Г. Цеглинського і невеликий гурт світської та духовної інтеліґенції — була ще доволі слаба, щоб самостійно зорганізувати економічну установу.

Тому й не диво, що на основуючих загальних зборах першої української самостійної кредитової кооперативи в Галичині, які відбулися 22-го травня 1894-го року в Перемишлі, взяли участь обидва табори і, як твердить проф. Д. Коренець, один із пізніших співробітників д-ра Т. Кормоша, з малою тільки перевагою народовців. Одначе обидва табори виявили свою громадську зрілість у формі компромісу, що видно вже з самої назви цієї першої кредитівки, яку схвалено на цих зборах, а саме: „Общество взаимного кредиту „Віра", стоваришення, зарестроване з обмеженою порукою" в Перемишлі. „Общество" — це данина москвофільському таборові, а „стоваришення" — це та сама назва в українській мові на означення кооперативи.

Зборами проводив, як про це пише в своїх недрукованих спогадах Д. Коренець, дир. Г. Цеглинський, секретарював д-р Данило Стахура, а всі справи реферував д-р Т. Кормош.

Нова кооперативно - кредитова установа поставила собі за мету: „подавати своїм членам матеріяльну поміч через корисне поміщування ощадностей і уділювання позичок при помочі спільного кредиту під найкориснішими услів'ями". Це була кредитова кооператинва система Г. Шульце - Деліча.

Один уділ (пай) становив 20 золотих ринських, або 40 австрійських корон (коло $8) з п'ятикратною порукою. Один член не міг мати більше як 50 уділів. Уділи можна було сплачувати ратами, найменше по 1 зол. ринському.

Цікаво, що всі оголошення „Віри", згідно з компромісовим договоренням, мали бути вміщувані в українськім „Ділі" і москвофільськім „Галичанині". Поза тим статут був опрацьований згідно з вимогами кооперативного закону з 1873-го року.

Перший провід „Віри" скомплектовано також у дусі компромісу, а саме: головою т. зв. „совіту" (надзірної ради) обрано посла, проф. і д-ра Н. Антоневича; до першої дирекції обрано двох народовців — д-ра Т. Кормоша і проф. Олексу Ярему — та одного москвофіла — Івана Хархана. Треба подивляти розум основоложників першої кредитової кооперативи: вони хоч бачили перевагу народовців, бо, як каже про. Д. Коренець, на 39 членів - основників 27 належало до народовецького табору, одначе народовці не використовували цієї своєї переваги на загальних зборах, розуміючи, що для будови нової установи, для її сили й росту треба згоди, порозуміння і співпраці всього суспільства. В тому дусі працювала від самих своїх початків „Народна Торговля" у Львові, а відтак ввесь український кооперативний рух, і на цій базі внутрішнього компромісу та співпраці він став прикладом організованої праці нашого народу на рідних землях. Це одна з причин, чому українська кооперація мала добрі успіхи в праці.

Статут першої нашої кредитової кооперативи зареєстровано в суді 2 червня 1894 року, а перший день формального і фактичного урядування „Віри" визначено на 19 червня 1894 р. в приміщенні адвокатської канцелярії д-ра Т. Кормоша. Згодом, у вересні того ж року, перенесено канцелярію „Віри" до „Руської Бесіди", де винаймлено окрему кімнату і де „Віра" перебувала аж до часу купна власного, великого, двоповерхового будинку при вулиці Побереже ч. 1., над Сяном.

„Віра" — мати, а Т. Кормош батько української кредитової кооперації в Галичині

„Віра", яка стала матір'ю української кредитової кооперації в Галичині, відіграла велику ролю не тільки в господарському і культурному житті Перемишля та Перемиського повіту, але й цілої Галицької землі. За її прикладом, чи точніше за прикладом д-ра Т. Кормоша, почали діяти інші наші діячі в різних містах Галичини, пробуючи також упорядкувати кооперативним способом господарсько - фінансові справи своїх повітів. І так у Стрию, з ініціятиви д-ра Є. Олесницького, переходить в українські руки „Задаткова Каса" (1894?), а згодом організується там ще й „Народний Дім" (1897), у Львові — заходами інж. В. Нагірного, д-ра Костя Левицького, д-ра Степана Федака, Костя Паньківського та інших господарських діячів — при Т-ві Взаємних Обезпечень „Дністер", твориться Кредитове Т-во „Дністер" (1895), у Бережанах починає діяти „Надія", в Станиславові спершу „Кредит. Зв'язковий" (1895), а два роки пізніше „Народний Дім" розгорнули свою працю в повіті і в місті, в Бродах постає „Самопоміч" і т. д.

Усі вище названі установи ставили собі те саме завдання, що й „Віра", а саме: збирати серед українського населення ощадності та підтримувати дешевим кредитом усіх наших громадян, що такого кредиту потребували на розбудову своїх господарств, а зокрема для наших селян на закуп землі та звільнення їх від лихварських позик і для наших міщан, щоб допомогти їм утримати їхні торговельні чи ремісничо - промислові варстати праці, які були загрожені та нищені чужим капіталом.

Д-р Т. Кормош, завдяки цій першій вдалій спробі із заснуванням „Віри", став батьком української кредитової кооперації в Галичині. Він став ним ще й тому, що перший з українців опрацював і видав друком у 1895 році, практичний „Підручник для ведення заробково - господарських стоваришень", спираючись на постанови закону із 1873-го року, й на власному досвіді. В цьому підручнику, на 288 сторінках, автор вмістив не тільки всі законні постанови про кредитову кооперацію та коментарі до цих законів, але й цілу низку практичних порад для членів управ, надзірних рад, контрольних комісій і. всіх зацікавлених у веденні та розбудові кредитової кооперації.

Підручник Т. Кормоша у великій мірі причинився до поширення кредитової кооперації в Галичині. Підручник цей, значно поширений і перероблений, маючи вже576 ст.

Закінчення на стор. 4-ій

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у ЗДА

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

(ДО 150-ЛІТТЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)

(4)

Іван Коровицький

ШЕВЧЕНКІВ „БУКВАР" (1861)

Кожна молитва попереджена коротким поясненням. Ці три тексти стверджують, що різнообдарований Шевченко був би досконалим автором книжок для народу, себто був цілком спроможний виконати свій задум про народну бібліотеку. Пояснення скомпонував, безсумнівно ,сам Шевченко. Писані вони частинно ритмованою мовою, сповнені настроями автора, його образами та словником. Шевченко розповідає, як Христос „научав людей беззаконних слову правди і любови", як потім апостоли рознесли по всій землі це „слово правди і любови", як воно „святим, тихим, ясним світом" осліпило очі „людей поганих", як ширилось воно „на опоганеній землі" та як ревнителі „Христової заповіді" „одностайне, однодушне" скріпили віру. Але „беззаконіє і неправда вкрались знову в душу людськую і правдоучителі сховалися в дебрі й вертепи". Звідти вони „подавали святеє правди слово беззаконним темним людям".

„Буквар" закінчено приказками („народні пословиці"), в доборі яких немає провідної думки. Між тридцятьма цими приказками є деякі пізніш призабуті („Аби мені місяць світив, а зорі я й кулаком достану", або „Аби були побрязкачі, то будуть і послухачі"). Серед інших знайшлися спрямовані проти панів приказки, що їх Шевченкові якось удалося вмістити й що на них запізно звернула увагу цензура; правдоподібно, були вони найважливішою причиною переслідувань „Букваря". У згадуваному вже листі начальника Головного Управління цензури з 28 липня 1861 р. зазначено, що „двітри приказки не цілком доречні для теперішнього часу, бо в них висловлене почування недовір'я простого народу до вищої влади". Мова йшла, очевидно, про такі приказки: „Багато панів, а на греблю й нікому", „З дужим не борись, а з багатим не судись", „Казав пан: кожух дам — та й слово його тепле".

Шевченко, вживаючи взагалі т. зв. „ярижки", не додержав правописної одностайности своїх писань українською мовою. Це від'ємно позначилось і на „Букварі", книжці, що мала б бути особливо поправною.

В тодішніх оглядах „Букваря" відзначені були і методичні недотягнення: самі перші читання в „Букварі" вимагали від учня знання всієї азбуки, не подаючи матеріялу для попереднього засвоєння головних букв чи складів. Автор „Букваря" не прийняв ані складової, ані звукової систем, хоч звукова система тоді вже була знана. Тому рецензія в першій книжці „Основи" за 1862 рік уважає, що „Буквар" складений „старосвітським способом", себто складовою методою. В дійсності ж виразної методи тут немає. Після великої і малої азбуки та окремих букв і цифр до десяти, „Буквар" переходить до читання складами тяжких псалмів: „Чи-е що луч-че, кра-ще в сві-ти ..."

Не вияснене ще, але наявне непорозуміння з Кулішем, що виявилося відібранням рукопису з Кулішевої і відданням його до друкарні Гогенфельдена, позбавило Шевченка авторитетної допомоги культурного видавця. До того ж довірливий Шевченко, як видно, поклався на працівників недосконалої друкарні Гогенфельдена, що спричинило недбалу коректу книжки, де зустрічаються „вяйська", зам. війська; „людой", зам. людей; „отддаваты", „оддмыкае" й ін. Друкарня не мала основного (гармонійного) „я", ця буква всюди більша й грубша за інші. Натомість всі наголошені букви значно менші. Зрідка якась літера заблукала з інших касет, погіршуючи вигляд книжки. Нумерація псалмів і євангельського тексту римська, невідповідна початковій книжці. Рукописна азбука, за тогочасним звичаєм, має прикраси, що робить її непрозірною.

Щодо самої азбуки, то Шевченко не використав попередніх досягнень Куліша, який, відкинувши букву „ы", впровадив „є" і латинський знак для „ґ". Злегковаження Кулішевих букв внесло хаос у „Буквар", що його автор керувався більше ухом, ніж будь-якими приписами. Шевченкова азбука це тогочасна російська, що сама була продовженням церковно-слов'янської. Вона надто складна, але одночасно невистачальна для живої української мови. Тому в Шевченкових азбуках знаходяться букви „Ѣ", „Ѳ", „V", цілком непотрібні для українського тексту „Букваря" і вжиті лише в церковно-слов'янських текстах молитов. Букву „э" вжито лише один раз у слові „Эдесскій", заступаючи її в інших випадках буквою „е": „святее", „море". У „Букварі" послідовно вживається „ъ", хоч непевність вимовляння вплинула на рівнобіжне „поповичъ" — „попович". Ніяких пояснень щодо звукового значення знаків Шевченко не дає, тому російський знак „ё", що з'являється в словах „сынёму" (4 рази), „сёгодня", „ёго", є несподіванка для користувача книжкою.

За традицією і з дійсної потреби Шевченко вживає знаків наголосу. Проте церковно-слов'янська традиція вживати різного типу значків над словами, як також недогляди в друкарні внесли плутанину. Тому багато слів мають по два нічим не виправдані значки наголосу: „козацкія", „Христову", „отаманови", „спадае", „правдоучители". Ті самі слова або мають, або й не мають наголосів („вынзжаты" — з наголосом на стор. 20 і без наголосу на стор. 21). Багато слів, а навіть цілі рядки наголосів не мають, наприклад, стор. 15, 8 рядок знизу, та й немає ніякої системи в ставленні, чи неставленні цих значків. Проте більшість наголосів дають корисний матеріял для вивчення мови поета, зокрема там, де українську вимову викорінювала офіційна вимова російської церкви й школи. Так різними впливами можна пояснити різні написи, наприклад, на тій самій 8-ій стор.: „твое", „твое", „твоє"; „своему" поруч „моего"; „символ", „Марія", тощо.

Розділові знаки вживаються досить послідовно, а численні відхилення від норми пояснюються неуважливістю коректора. Між такими недоглядами часта крапка замість коми.

Риска в „Букварі" має дві форми, — довга й коротка - що їх значенево не розрізнюються. Вжито їх у складених словах: „Велик-день", „лже-пророки", „лже-учители", „сим-сот", „добро-воние"; але й тут звичайна непослідовність, бо зустрічаються: „великодная", „земнородный", „правдоучители". Це саме по прийменниках: „зо-дна", „до-гори" та при неозначених займенниках: „хто-сь", „що-сь" і „щось". Деякі риски належить пояснити непорозумінням значення („едино-крещеніе") та непевністю в писанні окремих слів („тойди" — два рази і „той-ди" — також два рази). Наявний недогляд: велика риска, що вживається між розділами, або як кінцівка, вжита на стор. 17 і 20 внизу як кінцівка, хоч текст там ще не закінчений і продовжується на наступній сторінці.

Великі букви також вжиті безсистемно: „дивы Марія" й „Марія Дѣвы", „на Хрести", „для роскоши Турецкои".

Непоборні труднощі мав Шевченко з писанням ненаголошених звуків „е" й „и": „мени" поруч з „мыни", „люде" й „люди", „монастери" та інше. Не знаючи, як зазначити м'якість приголосного перед „е" аб осполуку „е" з приголосним „й", автор „Букваря" вживає в цих випадках „е", що одночасно передає в нього й російське „э": „святее", „повивае". Не менші труднощі поставали при передньорядному „і" та посередньому „и", що для них використано церковнослов'янські — російські: „ы", „и", „і", притримуючись правила, що перед голосним пишеться „і" („Марія", „запорозькія", „святія"). Там, де слово тотожне з російським, помилок майже немає („скиты"), в українських їх рясно: „великій" (знахідний однини чоловічого роду), „житы" й „пожыть", „не видаемъ" і „не выдають", „козаки" — „козакы", „молытву" — „молитви", „дилыти" — „випускаты", „втопила" — „боронила", „побудовали соби", „серцемъ одинокымъ". Не міг, звичайно, Шевченко вирішити, як передавати сполуку приголосного „й" з „і", що Куліш позначав „і", а тепер позначають „ї". У „Букварі" в цьому випадку вживається рівнозначно „и" й „і": „ихъ", „имъ", „идь", „сырои", „святія" (називний множини)), „козацкія", а також „пречистоі", „пренепорочноі" та „вызжаты" — „візжаты". Подібно й з приголосним „й", що стоїть після голосних: „выймае", „копійкы", „тойди" — „тоиди".

ЩЕ ТІЛЬКИ 37 ДНІВ ДО ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНГТОНІ 27-ГО ЧЕРВНЯ 1964. НЕ ЗАБУДЬТЕ СПОМ'ЯНУТИ!

Вшанування 150-их роковин народження Т. Шевченка в Маямі на Флориді

Українська колонія в Маямі урочисто відзначила 150-ті роковини народження Т. Шевченка. Участь у святкуванню приймали всі організації і церкви, які творять при українському клюбі Центральний Комітет, котрий очолює Катерина Годівська. Саме вшанування переведено було у формі величавого концерту, що відбувся у неділю 15-го березня. У склад концерту входили хорові пісні, терцети й дуети відспівані мішаним хором Української Православної Церкви св. Миколая під управою її пастиря ігумена о. С. Магаляса. Крім хору дала ще свій прекрасний виступ відома Ольга Павлова, яка виконала ряд сольоспівів у супроводі піяна. Цілий музичний репертуар концерту був переплетений промовами й деклямаціями.

На увагу взаслуговують рецитації пп. Юстини Воловник п. н. „Українська мова" поезія В. Самійленка, присвячена пам'яті Т. Шевченка, та „Наш Шевченко" деклямація Василя Маковича. Над всім цим виділився реферат репрезентанта УНРади в ЗДА в особі доктора п. Євгена Приходька, що саме у цей час перебував у Маямі. До змісту його реферату входило окреслення впливу творчости Т. Шевченка на українські народні маси взагалі, й сприйняття його поезії світовою літературою, що виявилося у численних чужомовних перекладах. Підкреслив він значення пам'ятників нашому генієві у Вінніпеґу в Канаді, та — у Вашинґтоні, ЗДА. Присутні винагородили промовця рясними оплесками.

Школа Українського Національного Танку при клюбі дала до програми свій виступ, що складався з гарно приготованих танкових точок, як з гуртових так і з сольових номерів. Танками керували пп. Т. Максимович і К. Годівська. Чистий прибуток з концерту переданий Комітетові пам'ятника Т. Шевченка у Вашинґтоні.

Л. Г.

Йонґставн вшановує Т. Шевченка

Українське громадянство міста Йонґставн, Огайо, і околиці вшанувало достойно 150-річчя нашого Генія і Пророка святочною Академією - Концертом, 12-го квітня у великій і майже заповненій залі Українського Православного Центру. Академію спонзорували та влаштували спільно місцевий Відділ УККА, Українська Православна Церква св. Апп. Петра і Павла та Українська Католицька Церква Пресв. Тройці.

Американський гимн заспівали панни Орися і Маруся Штинь при фортепіяновім супроводі панни Оксани Штинь. „Заповіт", муз. Стеценка, заспівав мішаний хор Української Православної Церкви „Бандурист" під управою проф. А. Гаєва при фортепіяновім супроводі Орисі Штинь. о. протоієрей Василь Олійник, парох Української Православної Церкви, сказав вступне слово та привітав присутніх. Мейор Йонґставну, А. Б. Флеск, виголосив привіт від себе і від міста.

Промови в англійській і українській мовах виголосили гості з Питсбурґу, Па., пані Анна Комічак (англ.) і інж. Михайло Комічак (укр.). Обидві промови зробили на присутніх помітне враження.

В другій частині Академії був ще реферат про відношення до Шевченка американсько - української молоді, виголошений панною Ярославою Ярош.

Багата була також концертова частина Академії. Проф. А. Гаїв, якому акомпаніювала на фортепіяні панна Равенна Светс, заспівав з чуттям Лисенкові соля „Ой Дніпре" та „Гетьмани". Панна Ярослава Ярош заграла по мистецьки на скрипці „Плавай, плавай лебеденько", муз. Стеценка та народню пісню „Ой співаночки мої". Солістці акомпаніювала на фортепіяні панна Оксана Заяць.

Дуже ефектовною точкою Академії була мистецька деклямація поеми „Посланіє", яку виголосив гість з Питсбурґу, Па., проф. Михайло О. Малюк, колишній учень Державної Театральної Школи в Ужгороді на Карп. Україні. Два рази деклямаатор відступив своє місце мішаному хорові Української Православної Церкви „Бандурист", який під управою проф. А. Гаєва передав співом частини Посланія „І світає і смеркає" на початку, а відтак „Учітеся брати мої", муз. Білянського.

Деклямація - поема „До Основяненка", англійською мовою виголосив гарно юнак Гриць Соломон.

„Гимн в честь Т. Шевченка" співав чоловічий хор Української Православної Церкви, також під управою проф. А. Гаєва. Фортепіяновий супровід був в руках Орисі Штинь.

Окремою точкою програми був 2-й акт опери „Катерина" М. Аркаса у виконанні родини п-ства М. і К. Штинів. Ролю батька співав Микола Штинь, ролю матері Катерина Штинь, а ролю Катерини Орися Штинь. Панна Оксана Штинь дала на фортепіяні музичний супровід, а панна Маруся Штинь мала вступну рецитацію. Добрі голоси, музика та гарні народні костюми причинилися до ефектовности та успіху цієї вистави.

Заключне слово мав о. монс. Лев Адамяк, парох Української Католицької Церкви. Він підчеркнув потребу єдности, до якої так гарячо закликав Т. Шевченко, єдність зробить нас багатішими в наших почуваннях та сильнішими в наших діланнях.

Свято закінчено загальним співом українського національного гимну

Найбільшим позитивом академії було те, що вона була влаштована спільно, цілою українською громадою. Майстром церемоній був адв. Михайло Юрчишин, президент місцевого Відділу УККА. Він причинився до успіху Свята.

Треба ще згадати про деякі інші радісні моменти Свята. Користуючи з приїзду до Йонґставну інж. М. Комічака, який є членом Політичної Ради УККА, президент місцевого Відділу УККА адв. М. Юрчишин передав на його руки для Централі УККА, згл. для Народного Фонду чек на 2,000 долярів, як дар нашого Відділу з фонду бл. п. Осипа Поточного.

Відтак п. М. Юрчишин передав на руки о. прот. В. Олійника, як члена професорського збору Йонґставнського університету та на руки головного бібліотекаря Публічної Бібліотеки в Йонґставні п. Дж. Фаутса по одному примірникові недавно виданої У. Н. Союзом Англомовної Енциклопедії Українознавства, які уфундував місцевий Відділ УККА для згаданих інституцій.

Крім того голова місцевого Комітету Будови Пам'ятника Шевченкові інж. Євген Волошин відчитав листу 42-ох жертводавців на пам'ятник, які зложили по $ 25 і більше та роздав їм Грамоти Крайового Комітету.

Весь дохід з Академії є призначений на будову пам'ятника Т. Шевченкові. Уряд Української Православної Церкви дав даром для Академії залю Православного Центру та різні служби, як свій причинок до цієї будови.

Д-р Роман Стахура

Відкрито першу виставку Нюйоркського Відділу Об'єднання мистців, присвячену Т. Шевченкові

ВОДНОЧАС ВІДБУВАЄТЬСЯ ВИСТАВКА ТВОРІВ Я. ГНІЗДОВСЬКОГО

Ню Йорк. — В неділю 15 травня ц. р. відбулося тут в залі Літературно-мистецького Клюбу відкриття першої образотворчої виставки Нюйоркського Відділу Об'єднання мистців українців в Америці, присвяченої пам'яті Тараса Шевченка. Голова Відділу, В. Ласовський, у своєму вступному слові виправдував сполучення у виставці творів деяких відомих мистців-професіоналістів із творами щойно студентів мистецьких шкіл, як також деяких аматорів, бо ціллю цієї виставки було перевести, так мовити, підрахунок наявних мистецьких сил. Назагал виставлено понад 100 експонатів,- всіх технік і тем. Участь бере кругло 50 мистців, з них багато імен нових. Приявні глядачі дістали гарний великий каталог. Виставка триватиме до 31 ц.м.

Водночас у галерії Салпітера при 40 Іст 57 вул. йде виставка творів мистця Якова Гніздовського. Разом є там 19 творів - 11 олій, 3 акварелі і 5 рисунків тушем. Всі олії за темою - „ярини", квіти, мертві природи, порізані куснi дерева і т.п., оригінальні ідеї. Всі твори - характеристичні для прецизности у виконанні мистцем усіх найменших детайлів. Поважною недостачею виставки є брак каталогу. Виставка триватиме до п'ятниці, 29-го травня ц.р.

У 150-річчя народин Шевченка в Ошаві

Ошавська громада українців гідно ушанувала ювілейні святкування Тараса Шевченка, спільним організованим старанням місцв. відд. КУК.

Святочний концерт відбувся 15-го березня в залі св. Івана. Мистецьку декорацію підготовив місцевий ОДУМ.

Мистецьку частину програми розпочато виступом місцевого хору юного СУМ в однострoях під управою п. І. Тикайла, виконуючи молодими голосами „Заповіт", музика Стеценка.

Промову сказав парох Української Православної Церкви св. Івана о. Р. Панченко, дальше хор юного СУМ відспівав „Думи мої", муз. Стеценка. Оксана Лукасевич продеклямувала частину поеми „Сон". Борко Камінський, член ОДУМ, продеклямував „Розрита могила".

Мужеський хор ЛВУ-СУМ під орудою п. П. Шатинського, проспівав три піні: „Прометей", муз. Стеценка; „Стає хмара", муз. Стеценка; „Ой зійшла зоря", сольо виконували П. Новосад і В. Терлецький.

Святочну доповідь виголосив культурноосвітній референт крайової екзекутиви УНО п. Б. Зорич.

У другій частині мистецької програми з рамени Ж. О. ЛВУ, яку підготовила пані А. Сокілка, інсценізацію „Розрита могила", виконували Ірка і Мирося Литвин, Галя Філь, Галя Жила, Мирослава Сокілка і Андрій Калічинський.

Мужеський хор під управою п. П. Шатинського проспівав дві пісні: „Молитва козака", муз. Артемовського; сольо виконував П. Новосад, а пані М. Бартків продеклямувала „Радуйся ниво". Хор відспівав „Ой літа орел", муз. Стеценка, сольо п. В. Терлецький. На закінчення відспівано національний гимн.

Голова відділу КУК С. Бакай зложив подяку численній публіці та прохав заінтересованих поїздкою автобусом на відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні, зголошуватися до місцевих організацій, щоб мати певне число осіб на замовлення автобуса поїздки на означений час.

Д. Шелегон

У Філядельфії відбулась прем'єра музичної комедії-казки „Вовк у овечій шкурі"

Філядельфія. — „Театр у П'ятницю" показав 15 травня першу виставу нової музичної комедії - казки Леоніда Полтави „Вовк у овечій шкурі". Музика проф. Олега Стратичука, режисер Володимир Шашарівський, декорації Тані Бульби, акомпаніювала Лідія Бульба. У виставі взяли участь: Володимир Карп'як, Маргарета Борзаківська, Сергій Кожухар, Володимир Мельник, Мирослав Солтис, а також багато дітей і молоді (разом 30 осіб). У комедії-казці вдало поєднані слово, гра, балет і пісня. Після вистави виступив, з нагоди першої річниці праці „Театру у П'ятницю" та нової п'єси, актор Ярослав Пінот-Рудакевич; авторові, режисерові й головним виконавцям піднесено квіти. Вкінці відбулося прийняття в Домі Клюбу Горожан.

ВІСТІ З КПШ

ЩЕ ПРО ПОЧЕСНИЙ КОМІТЕТ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ

Понад 100 сенаторів, конґресменів, голів стейтів, посадників міст, видатних американських діячів науки й культури вже зголосили свою участь у Почесному Комітеті для відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні.

З ініціятиви місцевих КПШ у Балтиморі, Трентоні, а також у стейті Норт Дакота, — звідти щойно тепер зголосились до участи в Почесному Комітеті конґресмени, сенатори, губернатори, посадники.

У цьому напрямі повинні діяти місцеві КПШ там, де ще немає зголошень від американських достойників. Від складу Почесного Комітету певною мірою залежатиме вплив події відкриття пам'ятника на американський світ, відгуки міжнародних пресових агенцій, радіо тощо.

Місцеві комітети повинні негайно скеровувати всі нові зголошення до Краєвого Комітету Пам'ятника Шевченкові — до централі в Ню Йорку.

Пресбюро КПШ

ЗАМОВЛЕННЯ ГОТЕЛІВ У ВАШИНҐТОНІ

Кожен місцевий Комітет ПШ, товариство, організація, громада повинні самі подбати про замовлення (резервацію) кімнат у готелях на дні святкувань з нагоди відкриття пам'ятника Т. Шевченкові. При замовленні долучити певну суму, як депозит. Як уже оголошувано, залізниці дають знижку для групових переїздів. Деякі автобусні фірми беруть на себе обов'язок влаштувати нічліг у готелях.

У цих справах належить звертатися безпосередньо до готелів у Вашинґтоні, списки яких були розіслані, а також до місцевих залізниць і автобусних фірм.

Пресбюро КПШ

● Лі Куан Ю, маляйсько-китайський прем'єр автономного Сінґапуру, що ввійшов до складу Маляйзії, заявив, що треба сподіватися напливу комуністичних терористів і саботажистів, що їх вишколюється і озброюється в Індонезії. Індонезійський президент Сукарно, який спирається на комуністах і йде рука-вруку з комуністичним Китаєм в закордонній політиці, веде кампанію проти прозахідньої Маляйзії.

● Новий генеральний секретар французької компартії Вальдек Роше є самоуком, що не скінчив навіть повної народньої школи. Але він багато читав особливо сільсько - господарських книжок і сам є автором кількох книжок з хліборобства. Комуністичний вишкіл перейшов був у Москві.

Ділимося сумною вісткою з Родиною і Знайомими, що у вівторок, 19-го травня 1964 року, ненадійно на удар серця упокоївся в Бозі наш Найдорожчий

МУЖ, СИН І БРАТ

бл. п. ВАСИЛЬ КАМЯНКА

проживши 60 років.

Покійний походив з села Синевідська Вижнього, Зах. Україна.

ПАНАХИДА буде відправлена в п'ятницю, 22-го травня 1964 р. о год. 8:30 веч. в похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку.

ПОХОРОН — в суботу 23-го травня 1964 р. о год. 9:30 ранку з того ж похоронного заведення до церкви св. Юра, опісля на Український Цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:
дружина ПАВЛИНА
брат ГНАТ
сестра КАТРУСЯ з мужем АНДРІЄМ ПЕЛЕНСЬКИМ і синами ОЛЕКСАНДРОМ і ЮРІЄМ
в краю — мама МИХАЙЛИНА
сестра МАРІЯ й АННА з родинами

З глибоким смутком повідомляємо Членів Братства УСС і все Українське Громадянство, що дня 16-го травня 1964 року в Дітройті помер

бл. п. ВАСИЛЬ РЕЩЕТИЛОВИЧ

б. УСС, учасник Визвольних Змагань.
Похорони відбулися дня 19-го травня 1964 року.

Дружині Покійного висловлюємо співчуття.

ГОЛОВНА РАДА БРАТСТВА УСС

З глибоким смутком повідомляємо всіх Побратимів УСС і все Громадянство, що дня 16-го травня 1964 року в Дітройті, по довгій і тяжкій недузі, на 66-му році життя, відійшов у Вічність

бл. п. ВАСИЛЬ РЕЩЕТИЛОВИЧ

б. підстаршина Леґіону УСС, б. голова нашої станиці.
Похорон відбувся дня 19-го травня 1964 року.
ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

В імені станиці складаємо вислови глибокого співчуття Дружині і Родині Покійного.

СТАНИЦЯ БРАТСТВА УСС В ДІТРОЙТІ

Повідомляємо Рідню, Друзів і Знайомих про ненадійну смерть нашої Найдорожчої МАМИ І БАБУСІ

бл. п. АННИ ТИМКЕВИЧ

вдови по судовім радникові, яка упокоїлася в Бозі дня 12-го травня 1964 р.
Похорон відбувся в Сієтл, Вашинґтон.

ДІТИ і ВНУКИ

Пластуни завжди жертвенні

Між пластовими кличами чи не найбільш характеристичний клич: „Коли хочеш щось мати, зроби собі сам"! З цієї причини Пласт дуже рідко звертався до громадянства, за час свого 50-тирічного існування, по допомогу у великих чи малих справах. Здебільшого пластуни самі дбали про свої потреби й, як це добре знає наше громадянство, щедрою рукою самі давали й дають свої гроші, а ще більше свою невичерпну енергію, на всі громадські почини. Найкращим доказом того є десятиріччя, проведені на виховній праці молодих поколінь самими пластовими сеніорами без одного цента винагороди, а нерідко без слова подяки від громади, а то й батьків виховуваних дітей.

Купуючи дім для сімох соток пластової молоді в Ню Йорку, пластові сеніори та пластові приятелі не могли обмежитися до наведеного вгорі клича-засади. Тягар цей для них завеликий. Але і в цій акції пластуни-сеніори, а то й куди молодші за них старші пластуни, не обмежилися до закликів до громадянства за пожертвами, але самі оподаткували себе на цю ціль і то оподаткували високо! На сеніорських зборах вирішили, що кожний пластун-сеніор зложить, в міру своїх фінансових сил, 100-250 долярів. Тому, що всіх зобов'язує пластова справедливість, самі пластуни визначили, скільки кожний з них має дати. Хоч не всі ці заможніші вже склали свій даток, або склали тільки частинно, немає сумніву, що небаром всі вони до одного — а самих сеніорів в Ню Йорку є рівно сотка — зложать пожертву, яка на них припадає.

Нижче поданий п'ятий список жертводавців на пластовий дім у Ню Йорку є вже другим з черги „пластовим" списком. В другому списку були подані прізвища 31 пластового сеніора, які склали були до того часу $3,600.00. Першенство вів „Загін Червона Калина", з якого 13 жертводавців склало було $1,600, а на другому місці знайшовся славний Курінь „Лісових Чортів", яких 12 членів склали були $1,400.00 Три жертводавці (Осип Диба, д-р Богдан Макарушка і Ярослав Падох) склали були по $250.00, один (Володимир Хамула) $150.00, а решта по $100.00.

П'ЯТИЙ СПИСОК ЖЕРТВОДАВЦІВ

„Чота Крилатих"

Орест Білоус	$120
Нестор (Іван і Наталія) Базарко	100
Ярослав Василькевич	100
Олег Клюфас	100
Володимир Свинтух	100
Володимир Стефанишин	100
Андрій Навроцький	100
Степан Турчан	50
Олег Венґерчук	50
Богдан Крамарчук	50
Олесь Клецор	50

„Ті, що греблі рвуть"

Ольга (і Микола) Кузьмович	$200
Ольга (і Володимир) Качмарська	100
Ірена Любчак	100
Наталія Макаревич	100
Христина (і Юрій) Навроцька	100
Галина Скорецька	100
Ольга (і Роман) Дзядів	100

Курінь Ст. Пластунок „Хуртовина"

Курінь „Хуртовина"	$100
Марія (і Степан) Хемич	100
Марта Залінська	100
Ірена Куровицька	100
Нуся Шкамбара	100
Марія Томоруґ	100
Ольга Іваськів	50
Уляна Кебало	50
Іванна Гаталяк	50

Загін „Червона Калина"

Володимир Дармохвал („Веселка")	$250
Остап Савчинський	100
Богдан Ковалик	100
Євген Титла	100
Юрій Головінський	50

„Орден Хрестоносців"

Володимир Слиж	$125
Ярослав (і Люба) Федун	100
Володимир Кулинич	100
Петро (і Олена) Наконечні	100
Володимир (і Оксана) Рак	100

„Бурлаки"

Володимир Гнатківський	$100
Ігор Раковський	100
Ярослав Рубель	100
Володимир Шарко	100
Ярослав Терлецький	100

„I Курінь ім. С. Тисовського"

Леся Храплива	150
Мирослав Левицький (раніше $100)	30
Сава Никифоряк	100
Тиміш Білостоцький	100

„Перші Стежі"

Ірена Вербицька	100
Дарія Покінська	50
Дозя Турчан	50

Сеніори з інших Куренів

Лев Попович	$104
Остап Баран	100
Іван (і Ольга) Близнак	100
Олег і Людмила Волянські („Дубова Кора")	100
Павло Дорожинський	100
Володимир і Аполонія Книш („Характерники")	100
Ірена (і Роман) Стецура („Верховинки")	100
Дарія Франкен	100
Володимир Залуський	100
Зиновія (і Іван) Пиріг	100
Леся Ганущак („Буриверхи"	50

Разом 60 жертводавців-пластунів склало	**$5,729**
На чотирьох попередніх списках 132 жертводавці склали	**15,520**
Разом 178 жертводавців жертвували	**$21,249**

У внутрішнім пластовім, міжкурінним, змаганні щодо жертвенности на пластовий Дім в Ню Йорку, місцеві Курені зайняли враховуючи попередню збірку, такі почесні місця:

	жертв.	сума
„Загін Червона Калина"	18	$2,200
„Лісові Чорти"	12	1,400
„Чота Крилатих"	14	1,220
„Греблі"	7	800
Ст. Пл. „Хуртовина"	9	750
„Хрестоносці"	5	525
„Бурлаки"	5	500
Курінь ім. Тисовського	5	480
„Перші стежі"	3	200
Різні	13	1,254
Разом 91 пл. сен. і ст. пластунів		**$9,329**

Зенон Корчинський („Характерники") склав раніше $200.

Це ще не останнє слово нюйоркських старших пластунів та сеньйорів і їхніх Куренів. Слід сподіватися, що до дня сплати пильних зобов'язань за набутий дім (а день той наближується), всі вони зложать, або підвищать свої пожертви на це конечне пластове добре діло.

В змаганні поміж пластунама та загалом громадянства, громадянство склало кругло дванадцять тисяч, а пластуни дев'ять з половиною тисяч долярів, отже відношення поміж ними є приблизно 4½:5½. Буде інтересно далі стежити за цим „двобоєм".

70-ліття кредитової кооперації в Галичині

Закінчення зі стор. 2-ої

і XXXVIII сторінок додатків, вийшов другим накладом автора у 1912 році в Перемишлі.

Праця „Віри", чи точніше д-ра Т. Кормоша, мала великий вплив на пробудження національної свідомости й національної амбіції в самому Перемишлі, де з того часу, наче гриби по дощі, почали виростати українські культурно - освітні та економічні установи. Сама „Віра" набула ще два нові доми (на Засянні і при вул. Словацького), допомогла вибудувати „Народний Дім". Взагалі „Віра" і „Народна Торговля" у Львові привернули віру у власні сили, зрушили економічну думку серед народу, який не вірив, що може сам кермувати своїми господарськими справами.

Головними помічниками д-ра Т. Кормоша були: його брат о. Омелян Кормош та проф. Олекса Ярема.

Завершенням першого етапу з організації самостійних українських кредитових кооператив було заснування 3-го травня 1898-го року Крайового Союзу Кредитового у Львові, який розпочав свою діяльність 1-го січня 1899 р. як централя української кредитової кооперації в Галичині, відомої між двома світовими війнами під назвою „Центробанку".

У проводі цієї центральної кооперативної установи довгі роки стояли д-р Кость Левицький, Кость Паньківський та Омелян Саєвич, а в її Надзірній Раді один із членів - основників ... д-р Т. Кормош.

В 1910-му році „Віра" нараховувала вже 2 195 членів, а майно її осягнуло суму — 1 572 060.46 австрійських корон. Головою Надзірної Ради в той час був о. Іван Стрийський, а членами дирекції, побіч Т. Кормоша, Спиридіон Губчак і Клим Вахнянин.

Не зупиняючись над історією самої „Віри" в Перемишлі (це повинні зробити її колишні працівники), скажемо тільки, що спроба д-ра Т. Кормоша була вдала, бо вже з кінцем 1903 року, тобто по дев'ятьох літах організаційної праці, Крайовий Союз Кредитовий нараховував 70 членів — кредитових кооператив, а з кінцем 1912 р. (як подає ред. А. Жук в „Самопомочі" ч. 1-2, 1914) той самий Союз начислював уже 417 членів-кооператив, в тому числі 343 кредитових кооперативи, не рахуючи коло 400 українських кредитових спілок ще під опікою Патронату Виділу Крайового та 257 кас при читальнях Т-ва „Просвіти".

Як бачимо, з добре підготованого почину д-ра Кормоша виросла українська кредитова кооперація в Галичині на велику силу. Вона вже до першої світової війни відіграла важливу ролю „санатора" нашого господарського життя, бо не тільки допомогла у віддовженні наших сіл і містечок, у ліквідації жидівсько-польської лихви, але й підготовила ґрунт, на якому постала після першої світової війни ціла мережа кооператив усіх видів, до кооператив здоров'я включно. Зокрема, вона підготовила ґрунт для найважливішої господарської кооперації з „Центросоюзом" і молочарської з „Маслосоюзом у проводі.

Приклад „Віри" і нашої кредитової кооперації з-перед першої світової війни став заохотою до організації й розбудови українського кооперативного руху не тільки на західньо - українських землях в рр. 1920 - 39, але також у вільному світі, зокрема в Канаді та ЗДА. Цією скромною згадкою хай буде вільно нам вшанувати пам'ять усіх основоположників українського кредитово-кооперативного руху.

ВИБОРЧІ ПРОТИВНИКИ

2-го червня ц. р. відбудуться в Каліфорнії правибори, в яких два кандидати на президента ЗДА, республіканці сенатор Беррі Голдвотер (зліва) і нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер (зправа) змагаються за здобуття 86-ох делегатів з Каліфорнійського стейту на партійну конвенцію, яка вирішить, хто має бути офіційним кандидатом Республіканської партії. Республіканська партійна конвенція відбудеться 13-го липня в Сан Франсіско. Загально гадають — твердять газети — що ніодин із них не буде обраний, а на конвенції виграє хтось третій. (Див. передова стаття „Змаг за голоси").

Палатна Комісія Видатків зменшила на 5% бюджет для міжплянетних подорожів

Вашингтон. — Після обговорення проєкту лету на Місяць, Палатна Комісія Видатків зменшила на 5 відсотків бюджет, призначений для цивільної міжплянетної агенції. Комісія затвердила $5,2 більйона для Крайової Аеронавтичної і Космічної Адміністрації, тобто на $245 мільйонів менше, ніж та Адміністрація прохала. Все таки це скорочення бюджету було менше, коли порівняти з відповідним скороченням у минулому році. Через бюджетові й технічні причини реалізація проєкту Аполло для лету на Місяць перенесена на 1969 рік. Нове скорочення бюджету може ще більше затримати здійснення проєкту Аполло. Постійне зростання видатків на вивчення атомової енергії та пов'язаних з нею проблем занепокоїло Конгрес. Представники Об'єднаної Конгресової Комісії Атомової Енергії що далі то більше турбуються неухильним зростанням коштів на будову могутніх розщіплювачів атомів. Перед тим, як затвердити нові суми на вивчення таємниць атому, конгресмени зажадали від науковців - фізиків докладніших даних про їх пляни і передбачену висоту коштів для реалізації тих плянів. Конгрес звернув увагу на неухильний і швидкий зріст видатків: з 53 мільйонів дол. у 1960 році — до 165мільйонів у наступному фінансовому році.

Президент Джансон хвалить працю Корпусу Миру

Вашингтон. — Президент Джансон прийняв 16-го травня в Білому Домі в кімнаті квітів 100 членів Корпусу Миру і хвалив працю цієї аґенції, яка поширює американські ідеали за кордоном і скріплює їх в цій країні. Президент казав, що Корпус Миру порушує дотеперішні економічні закони, бо число його членів збільшується, але кошти втримання зменшуються. Корпус Миру просив на своє утримання $115 мільйонів, але тепер проєктує зменшити цю суму до $106 мільйонів, бо ощадностева господарка дозволяє на це. На прийнятті були й 58 нових членів Корпусу Миру, які щойно переходять вишкіл в Колюмбійському університеті в Ню Йорку. 23 з них мають їхати до Венесуелі, а 35 до Колюмбії. Крім них в Білому Домі були ті добровольці, які вернулися з праці за морем після дворічного там побуту. Присутній був і директор Корпусу Миру Сарджент Шрайвер, та його заступник Білл Д. Майерс, який заявив добровольцям, що президент Джансон є „довший час приятелем Корпусу Миру", ще тоді, коли був віцепрезидентом.

Совєти трохи злагіднюють антисемітський тиск

Москва. — „Совєтская Молдавія", яка появляється в т. зв. Молдавській Республіці, де живе коло 100.000 жидів, твердить, що в Совєтському Союзі пожвавлюється культурна діяльність жидів. І так, місячник „Совєтіш Геймлянд", одинокий журнал жидівською мовою („їдіш"), має перетворитись на місячник. Редактор того журналу, поет Арон Верґеліс, роз'їздить в цій справі по більших скупченнях жидів в СССР, щоб придбати співробітників і передплатників. Проте большевики пояснюють, що самі жиди ніби не дуже підтримують той журнал, який виходить тільки накладом 25.000 примірників. Водночас сам А. Верґеліс запевняє, що 140 жидівських письменників і критиків активно підтримують той журнал та плян перетворення його на місячник. На доповіді Арона Верґеліса у Вильні, в тамошньому будинку Фільгармонії, було приявних 1.000 жидів. Хоч нацисти винищили більшість тамошнього жидівського населення, все ж є ще там громада коло 15.000 жидів. Нав'язуючи до видання 5-ох книжок Шолома Алейхема, Верґеліс ніби заповів видання також інших жидівських клясиків. Також жидівська театральна дружина під проводом 70-літнього Беньяміна Шварцера ніби збирається перевести турне по різних совєтських містах. Чи большевики, під впливом закордонної кампанії проти антисемітизму в СССР дійсно злагіднили дещо курс своєї русифікаторської політики у відношенні до жидів, чи це тільки пропаґанда в совєтській пресі — не відомо, бо покищо нема про це авторитетних голосів з жидівської сторони.

● **Совєтський Союз і Комуністичний Китай**, хоч не цураються взаємної лайки в своїй „ідеологічній" полеміці, проте не зачиняють фіртки до замирення і тому не зривають торговельних взаємин. В минулому тижні вони підписали новий торговельний договір, за яким СССР продає Пейпінґові 18 транспортно-пасажирських літаків типу турбомоторових „Іллюшиних", здатних везти 84-111 пасажирів. Так само Москва зобов'язалась постачати Китаєві трактори, вантажні авта, нафтові продукти, хемікалії і інші вироби важкого промислу. Комуністичний Китай переговорює також з Британією про купно найменше двох „джетів" нового типу, здатних везти 163 до 180 пасажирів.

ТАРЗАН, ч. 5240. Плян тубільця!

Тарзан вирішив віднайти свого невідомого ворога.

Але тубільчий воїн був на галузі дерева, і був поза лінією запаху.

Він чекав, поки мавполюд не надійшов внизу... А тоді скочив вниз із пронизливим окликом!

Посмертні згадки

ФРАНКА КОЦЬ, довголітня членкиня Б-ва св. Степана 221 Відд. УНС в Шикаґо, Ілл., померла 15 квітня 1964 р. на 69 році життя. Покійна нар. в с. Вітків Новий, пов. Радехів, Україна. Полишила у смутку мужа Івана, 2 замужні дочки Степанію і Марію та 5 внуків. Похорон відбувся 18 квітня ц. р. з катедри св. Миколая, при участі родини, членів Б-ва та приятелів. Похована на цвинтарі св. Миколая.
Вічна Їй Пам'ять!
Т. Шпікула, секр.

АННА ГРУБАК, довголітня членкиня 304 Відд. УНСоюзу в Бофало, Н. Й., померла 12 квітня 1964 р. на 67-му році життя. Походила з с. Одрехова, пов. Сянік, Україна. Похорон відбувся 15 квітня ц. р. з похорон. заведення до грекокат. церкви а відтак на цвинтар. Залишила в глибокому смутку чоловіка Івана та родину.
Вічна Їй Пам'ять!
М. Гнатик, секр.

ЕМІЛІЯ ГРИЦАЙ, довголітня членка Т-ва ім. І. Франка 266 Відділ УНСоюзу в Амстердам, Н. Й., померла 31-го березня 1964 р. Покійна нар. в с. Застав'ю, пов. Тернопіль, Галичина. Залишила в смутку мужа Юрія, довголітнього касира нашого Т-ва, дочку зам. Гребінчак, сина з дружиною, 8 внуків і правнука. Похорон відбувся 4 квітня ц. р. з церкви св. о. Миколая в Амстердамі, при участі родини, приятелів і членів Б-ва.
Вічна Її Пам'ять!
В. Труфин, секр.